

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 1802/2023
17.04.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Јасмине Стаменковић и Татјане Ђурица, чланова већа, у правној ствари тужиоца-противтуженог „Конкордија 013“ ДОО Панчево, кога заступа пуномоћник Владан Петровић, адвокат из ..., против туженог-противтужиоца Општа болница Панчево, кога заступа пуномоћник Александра Смилевски, адвокат из ..., по тужби ради накнаде штете и по противтужби ради неоснованог обogaћења, одлучујући о ревизији тужиоца-противтуженог изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 9004/22 од 27.04.2023. године, у седници одржаној дана 17.04.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца-противтуженог изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 9004/22 од 27.04.2023. године.

Образложење

Пресудом Привредног суда Панчеву П 280/21 од 07.09.2022. године у ставу I изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени обавезе да на име накнаде штете исплати износ од 14.994.914,44 динара са законском затезном каматом почев од дана подношења тужбе 15.11.2016. године па до исплате. Ставом II изреке, усвојен је противтужбени захтев туженог, па је обавезан тужилац да туженом на име неоснованог обogaћења исплати износ од 491.612,62 динара са законском затезном каматом почев од дана подношења противтужбе до исплате. Ставом III изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 761.121,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 9004/22 од 27.04.2023. године, у ставу I изреке, одбијена је жалба тужиоца и потврђена пресуда Привредног суда у Панчеву П 280/21 од 07.09.2022. године у ставу I изреке. Ставом II изреке, преиначена је пресуда Привредног суда у Панчеву П 280/21 од 07.09.2022. године у делу става II изреке којим је обавезан тужилац да туженом на име неоснованог обogaћења исплати износ од 301.795,96 динара са законском затезном каматом од дана подношења противтужбе до исплате, тако што је одбијен противтужбени захтев туженог. Ставом III

изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 557.547,07 динара.

Тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду по одредби члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр.72/11... 10/23), Врховни суд је одлучио да ревизија тужиоца није основана.

Побијана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац као купац и тужени као куподавац, дана 28.03.2016. године, су закључили Уговор о закупу пословног простора од 50 м², који се налази испод хируршког хола, у сутеренском делу зграде туженог. Уговором је регулисано да се пословни простор издаје у закуп ради обављања делатности мртвачнице, односно делатности пријема покојника са одељења Опште болнице Панчево, опремања, облачења и предаје покојника ради сахрањивања. Пословни простор издаје се у закуп на одређено време, сходно решењу АПВ - Покрајинске владе од 02.02.2021. године, а закупнина за пословни простор износи 95.000,00 динара месечно увећано за проценат ПДВ-а. Регулисано је да плаћање закупнине у року, као и врста делатности која се у пословном простору обавља, представљају битне елементе уговора. Купац се обавезао да предметни пословни простор адаптира ради употребе, по претходно датој сагласности куподавца у складу са одредбама члана 14. Уредбе о условима прибављања и отуђења непокретности непосредном погодбом, давањем у закуп ствари у јавној својини и поступцима јавног надметања и прикупљања писмених понуда („Службени гласник РС" број 24/2012, 48/2015 и 99/2015), која адаптација има карактер инвестиционог одржавања. Купац се обавезао да у закупљеном простору обезбеди - постави опрему за смештај 20 покојника у адекватној хладњачи, а ово опремање простора, односно набавка и уградња опреме - хладњача за смештај покојника нема карактер инвестиционог одржавања. Чланом 13. Уговора описан је детаљан поступак преузимања покојника са болничких одељења и смештај у хладњачу болничке мртвачнице. Чланом 14. Уговора регулисано је да ако овај уговор престане пре уговореног рока из било којих разлога који се не могу приписати кривици купца, куподавац је обавезан да за период неискоришћеног закупа врати купцу сразмеран износ трошкова адаптације.

У записнику број 530-53-466/2016-09 од 22.07.2016. године, сачињеном након редовног инспекцијског надзора констатоване су неправилности, да код туженог просторија за смештај умрлих лица не постоји, да одељење патологије има три места за лица за која је тражена обдукција и да се сви остали покојници смештају у болничку хладњачу коју је тужени издао тужиоцу 13.06.2016. године, што је супротно члану 46. став 1. тачка 4. Правилника о ближим условима за обављање здравствене делатности („Службени гласник РС“, број 43/06, 22/13, 16/18); да је пунолетном члану породице омогућен приступ телу покојника ради идентификације у службеним просторијама болничке мртвачнице коју води тужилац, али без присуства лекара који је утврдио смрт, што је супротно члану 221. став 1. Закона о здравственој делатности („Службени гласник

РС“, број 106/15); да процедуру преузимања покојника и смештај у болничку хладњачу, као и евиденцију о томе воде запослени закупца од 13.06.2016. године, а да је евиденција о томе раније вођена на одељењу патологије Опште болнице Панчево, што је супротно члану 73. став 1., 2. и 3. Закона о здравственој делатности.

Решењем број 906-530-53-466/2016-09 од 25.08.2016. године Републички здравствени инспектор је наложио директору Опште болнице Панчево строго поштовање процедуре прописане Правилником о поступању са умрлим лицима и доношење посебног унутрашњег акта (Правилника) за регулисање ове области у року од 15 дана од дана пријема решења.

Дана 05.09.2016. године тужени је донео Правилник о поступку и начину утврђивања смрти и обдукцији умрлих лица на основу члана 18 Статута Опште болнице Панчево и на основу налога здравствене инспекције број 906-530-53-466/2016-09 од 25.08.2016. године, а све у складу са чланом 219.-223. Закона о здравственој заштити и Правилника о начину и поступку за утврђивање времена и узрока смрти за обдукцију леша, као и за поступање са одстрањеним деловима људског тела. Чланом 8 став 1 новог Правилника прописано је да медицински техничари на одељењу патологије преузимају пацијента, бележе податке у књигу преминулих и омогућавају родбини да тело идентификује и преузме о чему такође сачињавају упис у књигу о томе ко је тело идентификовао и преузео; ставом 2 истог члана је прописано да се родбина пацијента обавештава да се изјасни да ли ће тело пацијента до момента преузимања бити смештено у просторије болничке мртвачнице и хладњаче или ће тело бити смештено у просторије приватне хладњаче у оквиру болнице. У случају да се родбина не изјасни, пацијент се смешта у просторије болничке мртвачнице све до преузимања тела. Правилник је ступио на снагу 20.09.2016. године.

Дана 14.10.2016. године републички здравствени инспектор је извршио контролу извршења решења од 25.08.2016. године. У записнику који је том приликом сачињен, здравствени инспектор је уписао да је тужени поступио по решењу здравствене инспекције, као и да му је тужени уручио примерак новог Правилника о поступању и начину утврђивања смрти и обдукцији умрлих лица.

Тужилац је понудио туженом закључење Анекса уговора којим су предложили да плаћају утрошену електричну енергију према инсталираном бројилу и утрошену воду и грејање у закупљеном простору и којим би члан 13. Уговора о закупу био измењен тако што би болничко особље, односно радници туженог спуштали умрла лица у хладњачу тужиоца и та услуга се не би наплаћивала. Тужени је одбио предлог тужиоца за закључење Анекса уговора о закупу, па је тужилац сматрао да је онемогућен у даљем раду и да му је бесмислено да плаћа закупнину и изјавио је да раскида Уговор о закупу дописом туженом дана 02.11.2016. године.

Дописом од 07.11.2016. године, тужени је обавестио тужиоца, с обзиром да је дана 02.11.2016. године, тужилац једнострано раскинуо Уговор о закупу пословног простора закљученог 28.03.2016. године, да је исти дужан да у року од 30 дана од дана пријема овог обавештења испразни предметни пословни простор од лица и ствари, а сходно одредбама ЗОО и добрим пословним обичајима.

Делимичном пресудом Привредног суда у Панчеву П. 391/2016 од 07.03.2017. године усвојен је противтужбени захтев туженог, па је обавезан тужилац да туженом преда у посед предметни пословни простор. Тужилац је предметни пословни простор вратио туженом дана 29.06.2017. године о чему је сачињен записник о примопредаји.

Пресудом Привредног суда у Панчеву П 391/2016 од 15.10.2020. године, првим ставом изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је обавезан тужени да тужиоцу исплати накнаду за извршену адаптацију пословног простора пословног простора у износу од 3.579.430,12 динара.

Вештачењем је утврђена висина штете по основу измакле добити у износу од 14.994.914,44 динара за период од 53 месеца уз претпоставку да ће се ствари (односно пословање) одвијати редовним током у обиму у којем је остварено пословање у периоду од 13.06.2016. године до 20.09.2016. године.

Након раскида уговора о закупу, из записника о примопредаји од 29.06.2017. године, који су потписали и тужилац и тужени, вештачењем путем вештака грађевинске струке измерена је површина просторија које је тужилац користио ради обављања делатности, док је вештак економске струке утврдио висину цена закупа пословног простора који је тужилац користио.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је становишта да тужилац није доказао да је до раскида Уговора о закупу дошло кривицом туженог. Према изнетим аргументима, у поступку редовне контроле и надзора над радом туженог утврђене су неправилности у вези поступања у случају смрти пацијента и констатовано је да просторија за смештај умрлих лица у болници не постоји, супротно одредби члана 46 став 1 тачка 4 Правилника о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе. Тужени није могао да умрла лица спушта директно у просторије мртвачнице које је закупљивао тужилац јер радници тужиоца нису били радници здравствене установе туженог. Републички инспектор је у оквиру мера за отклањање ове и других утврђених неправилности у поступању болнице са умрлим лицима наложио и доношење новог Правилника. Новим Правилником је искључена могућност да се умрла лица спуштају у просторије тужиоца на који начин је усклађена процедура са важећим законским и подзаконским актима. Такође, преминула лица није могуће спуштати у просторије које је закупио тужилац, јер представљају просторије приватне мртвачнице, а не болничку мртвачницу прописану важећим Правилником јер је одредбом члана 221. став 1. тада важећег Закона о здравственој заштити било обавезно присуство лекара који је констатовао смрт приликом предаје покојника, а било би противно закону да се присуство лекара и предаја покојника родбини врши у просторијама приватног закупца, а не у оквиру просторија туженог. Овакво поступање је у супротности са одредбом члана 73. став 1., 2. и 3. тада важећег Закона о здравственој заштити. Доношењем новог Правилника од 05.09.2016. године тужени је исправио неправилности које је здравствени инспектор констатовао приликом контроле, па није крив за превремени раскид уговора о закупу, нити је могао да прихвати понуду тужиоца за измену Уговора о закупу.

Осим тога, тужилац је и даље могао да обавља делатност у закупљеном простору, сходно члану 8. став 2. новог Правилника о поступку и начину утврђивања смрти и обдукцији умрлих лица од 05.09.2016. године.

У односу на противтужбени захтев, првостепени суд је становишта да је тужилац без правног основа користио пословни простор туженог за 30,10 м² више од уговореног. Када се на ту површину примени цена од 2.280,00 дин/м², добије се износ неоснованог обogaћења тужиоца од 68.628,00 динара месечно, односно за период од закључења Уговора о закупу 28.03.2016. године до дана раскида уговора 02.11.2016. година (период од седам месеци и пет дана), износ од 491.612,62 динара. Тужилац је несавесна страна јер је знао да користи пословни простор већи од уговореног па је дужан да туженом исплати и законску затезну камату на износ од 491.612,62 динара почев од дана подношења противтужбе 15.12.2016. године, па је првостепени суд применом одредби члана 210. став 1. Закона о облигационим односима и члана 214. Закона о облигационим усвоји противтужбени захтев.

Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда у односу на тужбени захтев са додатном аргументацијом да је суштина Уговора о закупу у преносу права коришћења, права употребе закупљене ствари и плаћања накнаде за пренос тог права. У конкретном случају битни елементи уговора о закупу су плаћање закупнине у року, као и врста делатности која се у пословном простору обавља, како је то и предвиђено чланом 5. Уговора о закупу, а не и оно што је предвиђено чланом 13. Уговора о закупу, јер је истим само регулисан, односно описан детаљан поступак преузимања покојника са болничких одељења и смештај у хладњачу болничке мртвачнице, односно у простор који је тужени дао у закуп тужиоцу. Наведено указује на то да се сама процедура у погледу поступка преузимања покојника са болничких одељења могла и мењати, како је то и учињено у конкретном случају. Дакле, наведени уговор је могао да опстане и да испуњава сврху због које је и закључен и поред промене процедуре у поступању каква је и предвиђена чланом 13. Уговора о закупу јер се променом процедуре није дирало у битне елементе уговора о закупу.

У односу на противтужбени захтев, другостепени суд је становишта да је висину штете по основу коришћења простора који је већи од уговореног требало обрачунати за површину од 13,94 м², имајући у виду налаз вештака грађевинске струке. Такође, пошто је у питању накнада штете на наведену површину требало је применити цену закупа без ПДВ-а, јер се ПДВ обрачунава само приликом издавања у закуп пословног простора, у ком делу је у погледу досуђене висине накнаде преиначена првостепена пресуда.

Ревизијом се оспорава становиште другостепеног суда. Члан 13. Уговора о закупу представља битан елемент уговора јер одређује начин обављања делатности која се не може једнострано мењати вољом туженог. Неправилан је закључак нижестепених судова да су постојале неправилности у раду тужиоца, односно да је одредба члана 13. уговора о закупу у колизији са било којим прописом. Тужилац је престао да остварује приходе почев од дана примене нове процедуре па је био приморан да раскине уговор јер је тужени одбио да закључи анекс уговора, те је неоснован закључак другостепеног суда да је уговор могао остати на снази и поред измене члана 13. Уговора о закупу. Осим тога, тужиоцу је ранијом пресудом досуђена накнада по основу инвестиционог улагања управо због кривице туженог за раскид уговора. Тужилац је користио само просторије које су му предате по основу уговора о закупу, те сматра да је неоснована накнада коју тужени потражује.

Ревизија није основана.

Нису основани ревизијски наводи који су у вези са доказном снагом исправа односно којима се указује да није утврђена неправилност у раду тужиоца. Овакви ревизијски наводи засновани су на погрешној оцени доказа, иако другостепени суд није изнова ценио доказе, нити утврђивао другачије чињенично стање. Због наведеног битна повреда на коју се указује није учињена у поступку доношења одлуке која се ревизијом побија. Поред тога, оваквим ревизијским наводима суштински се оспорава правилност утврђеног чињенично стања на којем су засноване нижестепене одлуке, а у ком погледу погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, независно од примене материјалног права, не представља дозвољени ревизијски разлог у смислу члана 407. ст. 2. Закона о парничном поступку.

У конкретном случају, тужилац је уговор раскинуо пре истека рока јер тужени није прихватио закључење анекса уговора о закупу у погледу члана 13. уговора о закупу, којим је регулисан начин обављања делатности тужиоца и који је постао неприменљив доношењем новог Правилника од стране туженог. Основани су ревизијски наводи којима се указује да је одредба члана 13. уговора о закупу његов битан елемент, али је то без утицаја на правилност нижестепених одлука. Ово из разлога што је тужени морао да поступи по решењу од 25.08.2016. године Републичког здравственог инспектора којим му је наложено да донесе нови Правилник о поступку и начину утврђивања смрти и обдукцији умрлих лица, што је он и учинио дана 05.09.2016. године. Доношењем новог Правилника којим је тужилац онемогућен да обавља своју делатност на начин како је то предвиђено чланом 13. уговора о закупу су промењене околности које су наступиле у току трајања уговора и за које према становишту Врховног суда није крива ниједна уговорна страна. Зато су раскидом уговора о закупу од стране тужиоца наступиле правне последице раскида уговора, па и услови за враћање датог у смислу одредбе члана 132. Закона о облигационим односима, што у конкретном случају представља раније досуђена накнада тужиоцу по основу инвестиционог улагања. Међутим, тужилац нема право на накнаду штете јер нема кривице туженог за раскид уговора. Стога не стоје ревизијски наводи којима се указује да је донета одлука супротна раније донетој одлуци по којом је усвојен захтев тужиоца за накнаду по основу инвестиционог улагања.

Супротно наводима ревизије, правилна је одлука о противтужбеном захтеву јер је уговорена цена закупа просторија у површини од 50 м², а вештачењем је приликом примопредаје прецизно утврђено да је тужилац користио простор који је већи од уговореног за површину од 13,94 м², па туженом припада накнада за коришћење туђе ствари за период трајања уговора о закупу.

Из наведених разлога, Врховни суд је одлучио као у изреци на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

Председник већа - судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић